

POST 1 – Jar skole

I år fyller Jar skole 90 år som du sikkert vet. Den store gule bygningen hvor 4.-6. trinn holder til, ble åpnet 19. august 1926. Da var det syv klasser med til sammen 180 elever og seks lærere på skolen.

Alle guttene som gikk i sjette og syvende klasse i 1926, lærte å reparere sko. I løpet av første skoleår reparerte guttene 67 par med sko. Guttene hadde også sløyd, mens jentene hadde håndarbeid og skolekjøkken. Nesten 20 år senere fikk guttene også lov til å være med på skolekjøkkenet.

Det var nok litt strengere lærere på Jar skole i 1926 enn det er i dag. En av lærerne hadde en fløyte som han blåste i hver gang noen gjorde noe galt i friminuttene. Og skolebiblioteket som åpnet i 1939 fikk bare 20 bøker i året. Da måtte man vente en stund før man fikk låne en bok.

Nå skal du ut på en historisk turløype, men først må du svare på et spørsmål. Svaret skriver du på post nr 1 på kartet du har fått.

Hva heter rektor på Jar skole?

1. Nils Fangen
2. Gunnar Sangen
3. Tor Tangen

POST 2 - Aspelund

Rundt Jar skole lå det åtte gårdsbruk og husmannsplasser i tillegg til Jar gård. De fleste mennene som bodde her jobbet på Jarsagen og Jarmøllen. Men på plassene bodde det mange mennesker og selv om far i huset tjente penger, måtte de også dyrke poteter og grønnsaker og ha noen dyr.

Barna som bodde på plassene, hjalp til fra de var ganske små og de rakk nesten ikke å gå på skole. Etter at de var blitt konfirmert, måtte de ut og skaffe eget arbeid. Tenk om du måtte flytte hjemmefra i 10. klasse og klare deg helt på egenhånd!

Det lå en husmannsplass omtrent akkurat her ved stien som het Aspelund (i dag Lillengveien 7). Mot slutten av 1800-tallet bodde det noen unge gutter her. De var veldig glade i å slåss og de var kjent som Jars og Lysakers skrekk! I dag bor det ingen sånne karer her på Jar!

Her er et spørsmål til deg. Svaret skriver du på post 2 på kartet du har fått.

Hvem bodde en tid på Aspelund?

- 1 Tre snille frøkner som lagde plommesyltetøy?
- 2 Et troll?
- 3 To slosskjemper som var Jars og Lysakers skrekk?

POST 3 - Speiderhuset

Speiderhuset kom til Jar i 1938. Egentlig var speiderhuset et stabbur på Vestre Sinsen gård (i Oslo). Der hadde det stått siden 1830 (og huset fyller altså 186 år i år!). Men gården ble revet og stabburet kjøpt av en arkitekt og gitt til speiderne på Jar. Det lille huset ble plukket fra hverandre og satt opp igjen her hvor det står nå. Det var mange som hjalp til og det var nok stor fest da de endelig var ferdige.

Ved Speiderhuset lå det to hoppbakker. Én på hver side. Bakkene ble stort sett brukt til å trene i, men det ble også arrangert hopprenn her.

Her er et spørsmål til deg. Svaret skriver du på kartet du har fått. Husk å skrive svaret på riktig post. Dette er post 3.

Hva står på plassen foran Speiderhuset?

- 3 En dinosaurstatue
- 4 En snømann
- 3 En flaggstang

POST 4 – Jar kirke

Det er nesten 100 år siden det ble bestemt at Jar skulle få egen kirke. Først var det planlagt at kirken skulle ligge der Jar skole ligger, men det gikk jo ikke for der skulle skolen være!

Tilslutt ble det bestemt at kirken skulle ligge på Jordbærhaugen og det er akkurat her hvor du står nå. Kanskje det en gang var mange markjordbær her? Jar kirke ble innviet i 1961. Siden har det vært både bibliotek og barnehage i bomberommet som hører til kirken og menighetssalene blir stadig brukt både av menigheten, teatergrupper og andre som trenger lokaler.

Her er et spørsmål til deg. Svaret skriver du på post 4 på kartet du har fått.

Hvilken dag ble kirken innviet? (Svaret finner du på veggen ved siden av hovedinngangen til kirken).

1. 17. mai 1961
2. Palmesøndag 1961
3. Påskemorgen 1961

POST 5 - Filmparken

Da Jar skole fylte 9 år – altså i 1935 – åpnet det et filmstudio på Jar, nemlig Norsk Film. I det nye filmstudioet kunne man for første gang i Norge lage film med lyd! Det er ganske rart å tenke på at de bare lagde stumfilmer i Norge før 1935.

Siden Filmparken ble åpnet har det blitt lagd mange filmer på Jar. Her kan også man bygge kulisser og leie kostymer. Du kan faktisk velge mellom 100.000 kostymer fra vikingtiden og fram til i dag. Det er veldig mange klær! Det går an å leie lokaler også. Kanskje du var på "utekino" i Filmparken for en liten stund siden?

Her er et spørsmål til deg. Svaret skriver du på post 5 på kartet du har fått.

Hvilket husnummer står det på porten?

1. 36
2. 37
3. 38

POST 6 – Tjernsrud plass

Kanskje du har vært på sykkeltur eller fotballtrening og møtt vennene dine ved Kastanjetreet? Da har du vært på Tjernsrud plass.

Navnet betyr ”rydningen ved tjernet” og her var det en gang en husmannsplass under Øvre Stabekk gård (Ringstabekk). Etter hvert ble det lagd en liten park her og kastanjetreet ble plantet.

I gamle dager var det mange butikker på Jar og Stabekk. En av dem lå på Tjernsrud plass tvers ovenfor kastanjetreet. I butikken solgte de både kaker, klær og ferske kjøttvarer så dette var nesten som et lite kjøpesenter. Varene ble ofte fraktet med hest og når hesten ikke ble brukt, hadde den lenket fast en treplanke mellom forbena så den ikke skulle dra av gårde på egenhånd. Det er nok litt enklere å låse bilen, men det er mye mer miljøvennlig med en hest!

Her er et spørsmål til deg. Svaret skriver du på post 6 på kartet du har fått.

Hvor mange trapper er det ned til t-baneundergangen?

1. 22
2. 19
3. 25

POST 7 – Jar gård

Jar gård har vært en bondegård i mange hundre år. Kanskje før Svartedauen på 1300-tallet! Ordet Jar kommer fra ”jadarr” og det betyr jaren eller kanten. Det hender vi bruker ordet jare fremdeles og da mener vi (jare)kanten på et stoffstykke.

Jar gård var veldig viktig i gamle dager fordi alle som skulle vestover og sørover måtte gå forbi gården på vei til eller fra Fåbro som gikk over elven, men også fordi eieren av gården hadde rett til å drive mølle- og sagbruk i Lysakerelven. Det var veldig mange mennesker som bodde og arbeidet på gården og på husmannsplassene som hørte til den.

Det eldste huset på Jar gård er huset til venstre på bildet. Det kan være mer enn 400 år gammelt, men de har nok malt det mange ganger for det ser ikke så gammelt ut! Fordi gården har vært så viktig for hele Jar, kommer fremdeles både Jar skolekorps og mange andre mennesker hit tidlig på 17. mai for å heise flagget på tunet.

Her er et spørsmål til deg. Svaret skriver du på post 7 på kartet du har fått.

Hvor mange røde hus ser du på tunet til Jar gård?

1. 10
2. 6
3. 3

POST 8 – Lysakerelven

I riktig gamle dager het Lysakerelven Fod eller Fåd og det betød antakelig grense eller gjerde. Det har vært mye spennende som har skjedd her ved Lysakerelven. For eks står det i gamle skrifter at kong Sverre red her søndag 5. mars 1200 for å spionere på fienden sin som var i Sandvika. På fram- og tilbaketuren red han omtrent akkurat her. I 1221 lå birkebeinerne og ribbungene på hver sin side av elva og skjøt på hverandre med pil og bue. Hvis du leter veldig godt så kanskje du finner en pil som noen glemte?

Over Jar gikk det en veldig viktig ferdselsvei den gang for lenge siden. Alle som skulle reise sørover eller vestover måtte passere Lysakerelven. Da måtte de bruke broen som i dag ligger ved Granfossen et stykke nedenfor Jar skole. Den gang het broen Fåbro.

Her er et spørsmål til deg. Svaret skriver du på post 8 på kartet du har fått.

Hva heter huset du gikk forbi rett etter Jar gård og hvor det i dag er både bakeri, frisør og Jar Bazar?

1. Jarlottet
2. Jarkottet
3. Jarhuset

POST 9 – Jar mølle

For å male kornet til mel så må man ha en kvern og veldig store kverner kaller vi for møller. En gang lå det to møller her ved den nedre delen av Lysakerelven. En av dem lå omtrent her hvor du står nå. Mølla var kjempehøy – kanskje så høy som 10-12 meter.

Bonden på Jar gård hadde mye korn og det var hit han kom for å male kornet sitt. Kornet ble knust til fint mel og så kunne han ta det med hjem for å selge det eller for å bake brød.

Du kan lese mer om historien til mølla på skiltet du ser.

Her er et spørsmål til deg. Svaret skriver du på post 9 på kartet du har fått.

Hvorfor ligger mølla langs elven?

1. Fordi man må vaske kornet før man maler det
2. Fordi bonden synes det var kjekt å se på vannet mens han malte kornet
3. Fordi man brukte vannet og fossen til å gi kraft til mølla slik at kornet kunne males

POST 10 – Jar sag

Før i tiden var det veldig kjekt å ha en elv og en foss i nærheten for da kunne man bruke vannet som fosset til å drive maskiner. For eksempel kunne man ha en sag som ble drevet av vannkraft slik at man slapp å sage selv. Det er ganske tungt å sage store trær til planker, men med en sag drevet av vannkraft går det mye fortere.

Omtrent akkurat her du står nå, lå Jar sag. Det kan være at sagen ble bygget allerede midt på 1500-tallet. Den var veldig viktig både for de som eide den og for de som jobbet der. Det var mange familier som levde av det de tjente på Jar sag og Jar mølle og mange av dem bodde på gårdene og husmannsplassene i nærheten. Det er ikke sikkert at Jar skole hadde blitt bygd i 1926 hvis det ikke hadde vært for Jar sag og Jar mølle! Du kan lese mer om historien til Jar sag på skiltet du ser.

Her er et spørsmål til deg. Svaret skriver du på post 10 på kartet du har fått.

Hva kaller vi lekeplassen/akebakken som ligger rett ved der du står nå?

1. Sletta
2. Brygga
3. Skolebakken

POST 11 – Storenga

Huset, som du ser på bildet, er det eneste som er igjen av husmannsplassen som het Storenga. I tillegg var det en stor låve og en drengestue som hørte til. Disse bygningene ble revet i 1965 og da var låven så gammel og skrøpelig at man kunne se rett gjennom den på flere steder. I dag ligger det barnehage der låven og drengestua lå.

Vi kan finne informasjon om Storenga helt tilbake til 1600-tallet men vi vet ikke så mye om hvem som bodde på plassen før på slutten av 1700-tallet og framover. I 1865 bodde det for eks en mann som het Ole Holmsen her. Han bodde sammen med sin kone, fem døtre, to sønner, en tjenestejente og en tjenestegutt. På gården var det tre hester, syv kuer, syv sauer og to griser! Det hadde vært gøy om det hadde vært så mange dyr her nå. Da kunne man ha stukket innom etter skoletid for å hilse på dyrene og kanskje ri litt på hestene!

Her er et spørsmål til deg. Svaret skriver du på post 11 på kartet du har fått.

Hvilket av disse dyra bodde ikke på Storenga i 1865?

1. Hest
2. Gris
3. Dinosaur

POST 12 – Minnestøtten

Fra 1940 – 1945 var det krig i Norge og mange gutter og menn måtte ut og sloss for fedrelandet sitt. Noen av disse døde under krigen og kom ikke hjem igjen. Minnestøtten står der for å minne oss om de åtte modige mennene fra Jar som aldri kom tilbake etter krigen. Men den skal også minne oss om at det er viktig å sloss for det man tror på og at vi bor i et fritt land fordi noen sloss for oss og for Norge.

Minnestøtten ble avduket 17. mai 1946 og siden det har barnetoget fra Jar skole besøkt støtten hver eneste 17. mai.

Dette er siste posten på den historiske turløypen og her kommer det siste spørsmålet. Svaret skriver du på post 12 på kartet du har fått.

Hva slags farge er det på huset som ligger rett bak minnestøtten?

1. Gusjegrønt
2. Gult
3. Rosa

GRATULERER!

Du har nå fullført minst 6 poster på den historiske turløypen og kanskje har du lært litt mer om stedet du bor på? Hvis du er elev på Jar skole så er du nå den heldige vinner av en liten gave. Den får du av læreren din på fredag før høstferien! God tur!